

Novi grobovi

JOHN BARBISH
Po dolgi in mučni bolezni je preminil v Woman's bolnišnici John Barbish, star 60 let, stanujoč na 18951 Renwood Ave. Doma je bil iz vasi Pod tabor pri Ilirski Bistrici, kjer zapušta dve sestre, Marijo in Pavlo ter več sorodnikov. V Ameriki je bival 36 let in je bil član društva V boj, št. 53 SNPJ. Delal je 19 let pri Willard Storage Battery Co. Tukaj zapušta žalujočo soprogo Jennie, rojeno Tomšič, doma iz Semboje, dva sinova Josepha, ki je zaposlen pri policijskem oddelku v Euclidu, O., in Ludvika, hčer Mrs. Angela Vargo, tri brate, Franka v Strabane, Pa., Josepha in Louisa ter več sorodnikov. Pogreb se bo vršil v torek zjutraj ob 8.45 uri iz Želetovega pogrebnega zavoda na 458 E. 152 St. v cerkev Marije Vnebovzete, ob 9.30 uri in nato na pokopališče Calvary.

JOSEPH RAUSEL
V petek zjutraj se je smrtno ponesrečil, ko je padel iz visoci- ne pri delu v Kilby Co. tovarni na Lakeside Ave. in E. 49 St., rojak Joseph Rausel, star 69 let. Odpejan je bil v bolnišnico, kjer je poškodbam podlegel čez nekaj ur. Doma je bil iz Ostr- oga, fara St. Jernej, po domače Rauslov. Tukaj zapušta soprogo Marijo, rojeno Lipar, doma iz Šmarce pri Kamniku, fara Holmec, ter več sorodnikov v Petersburgu, O. V Ameriki se je nahajal 45 let in je bil član društva sv. Vida, št. 25 KSKJ. Zadnja leta sta s soprogo živela na 1611 E. 32 St. Pogreb se bo vršil v sredo zjutraj ob 9.30 uri iz Grdinovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Vida in nato na pokopališče Calvary.

JOSEPH MOLEK
V Polyclinic bolnišnici je v petek večer umrl Joseph Molek, star 52 let, stanujoč na 9500 Cardwell Ave. Doma je bil iz vasi Kal, fara Ambrus, odkoder je prišel v Ameriko pred 36 leti. Bil je član društva Mir, št. 10 SDZ in društva sv. Imena. Po- leg žalujoče soproge Mary, ro- jene Nose, zapušta sina Jo- sepha, brata Ignaca, sestro Mrs. Jennie Virant in brata Franka v stari domovini. Pogreb se bo vršil v torek zjutraj ob 8.30 uri iz Ferfoliatovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Lovrenca ob 9. uri in nato na pokopališče Calvary.

JOHN KARDELL
V soboto zjutraj je umrl v Mestni bolnišnici John Kardell, star 65 let, stanujoč na 1042 E. 60 St. Doma je bil iz vasi Polja- ne, fara Šmihel pri Žužemberku, odkoder je prišel v Ameriko pred 49 leti. Bil je član društva Lunder-Adamič, št. 28 SNPJ. Tukaj zapušta soprogo Mary, E., John F. in Frank J. Pogreb se bo vršil v torek zjutraj ob 9.15 uri iz Zakraskovega po- grebnega zavoda v cerkev sv. Vida ob 9.30 uri in nato na po- kopališče Calvary.

VERA HABINEK
Snoči je dospel truplo Vere Habinek, rojena Ovesek, ki je preminila prošli ponedeljek v Miami, Fla. Pogreb se bo vršil v sredo zjutraj ob 9. uri iz To- man & Sons pogrebnega zavoda na 2144 W. 14 St. v cerkev sv. Avgustina in nato na pokopali- šče Calvary.

Naročajte, širite in citajte
"Enakopravnost!"

Ministri treh strank izstopili iz koalicijske vlade v Češkoslovaški

Vladna kriza utegne povzročiti večje spremembe; komunistični premier zahteva od Beneša mandat za sestavo nove vlade

PRAGA, 22. feb.—Preteklega petka je v Češkoslovaški nastopila vladna kriza, ker so ministri treh ne-komunistič- nih strank podali ostavo in pustili v vladi samo predstavi- nke social-demokratske in komunistične stranke.

Ostavka teh ministrov bo verjetno povzročila večje poli- tične spremembe v Češkoslova- ški, kajti ako bo predsednik re- publike Edvard Beneš izročil mandat za sestavo nove vlade komunističnemu premierju Kle- mentu Gottwaldu, bo to pomenilo, da bo na krmilo prišla vlada, ki bo še bolj tesno povezala Češkoslovaško s Sovjetsko zve- zo.

Predsednik Beneš se vedno ni uradno sprejel ostavk mi- nistrov, ki so v vladi zastopali češke nacionalne socialiste, slovaške demokrate in katoli- ško ljudsko stranko.

Baje utegne vsled vladne krize priti do razpusta parlamen- ta in razpisa novih volitev v te- ku šestih tednov. Položaj v Pragi je izredno napet. Praška policija je za vsak slučaj za- stražila glavni trg, kjer se zbi- rajo velike množice ljudstva.

Beneš poskušal preprečiti vladno krizo

Dosedanja vlada je bila vla- da takozvane Ljudske fronte, v kateri je najbolj močna komu- nistična stranka, ki je pri zad- njih parlamentarnih volitvah dobila 38% poslancev. S podpo- ro social-demokratov je bila glavni činitelj pri Ljudski fron- ti. Toda ko so social-demokrati podprli opozicijske stranke, na- cionalne socialiste, slovaške de- mokrate in katoliško ljudsko stranko, je to dovedlo do us- dapolne borbe za oblast.

Beneš ni sprejel ostavke ministrov in istotako ni hotel izročiti mandate za sestavo no- ve vlade premierju Klementu Gottwaldu, ki je hotel zamenja- ti odstople ministre z novimi.

V soboto je Beneš obvestil komunističnega premierja, da ne bo pristal na sestavo vlade, v kateri bi ne bili zastopani predstavniki vseh strank, ki tvorijo Ljudska fronto. Obe- nem pa je uradno odklonil, da izbi sprejel ostavko vseh ne-ko- munističnih ministrov. Beneš je zadnje dneve, ko se je prič- kovalo, da bo kriza izbruhnila, poskušal na vsak način, da bi rešil koalicijo pred razsulum.

Ne-komunistične stranke vztrajajo pri zahtevah

Social-demokratska stranka, ki je sedaj podprla tri oste ne-komunistične stranke, je že preteklega novembra izvedla spremembe v svojem vodstvu, ko je zamenjala predsednika stranke in bivšega premierja Zdenek Fierlingerja, ker je pre- več tesno sodeloval s komunisti.

Vse tri nekomunistične stran- ke vztrajajo pri zahtevah, da komunisti odstopijo od svojega odloka, da se zamenja osmeri- co ne-komunističnih policijskih nadzornikov v Pragi in okolici. Social demokrati sicer še niso izstopili iz vlade, toda uradno so že naznanili, da ne bodo so- delovali v vladi, v kateri bi

so se vršili brez vsakih inciden- tov.

WASHINGTON, 20. feb. — Ameriški uradniki so danes pri- vatno izrazili svojo skrb glede vladne krize, ki je izbruhnila v Češkoslovaški. Smatrajo, da je kriza le kbmunistični maneuver, pripravljen že mesece in da se komunisti nameravajo polastiti neomejene kontrole vlade.

MOSKVA, 22. feb. — Ruski komentator Boris Leontijev je danes v "Pravdi" napadel Zedi- njene države, da so odgovorne za vladno krizo v Češkoslova- ški. Leontijev je v članku izja- vil, da so ameriške sile ustvari- le sedanji položaj, ker so po- tom svojih agentov pritiskale na tri stranke, naj iz vlade umaknejo svoje ministre.

Čiang Kajšek dobi ameriško vojno bla- go skoro brezplačno

WASHINGTON, 21. feb. — Državni department je danes obvestil kongres, da so na poti na Kitajsko nove ameriške vo- jaške pošiljave, katere bo dobi- la vlada Čiang Kajška za boj proti komunistični armadi sko- ro brezplačno.

Obvestilo je bilo dano kon- gresu kot odgovor na kritiko, da program za \$570,000,000 na- daljne pomoči za Kino, katero predlaga administracija, ni "za- dosten", ker ne vključuje voja- ške pomoči.

Kakor se je zvedelo, bo kitaj- ska nacionalistična vlada na podlagi enega kontrakta dobila za več milijonov dolarjev odvi- šnega vojaškega materiala, za katerega ima plačati samo 12½ centov na dolar originalne vred- nosti. V smislu drugega kon- trakta, ki je bil podpisan prošli mesec, bo vlada Čiang Kajška dobila tudi 80 bojnih letal, za katere bo plačala samo en cent na dolar.

"Amerika bi se ne smela preveč zaplesti v položaj"

Državni tajnik Marshall pa je istočasno podal svarilo, da bi se Zedinjene države s svojimi akci- jami "ne smele postaviti v polo- žaj, v katerem bi se jim moglo očitati, da so direktno odgovor- ne za postopanje kitajske vlade in za njene politične, ekonom- ske in vojaške posle."

Državni tajnik je včeraj pred odsekom za zunanje posle pri- poročal, da se nacionalistični vladi dovoli le omejena pomoč, ki naj bi dala Čiang Kajšku priliko, da izvede ekonomske re- forme.

(Kakor znano, je Marshall tik pred nastopom službe državne- ga tajnika po obisku Kitajske podal obširno poročilo, v kate- rem je priznal, da je vlada Čiang Kajška prežeta s korupcijo in da civilne vojne v Kini ne bo ko- nec, dokler se nacionalistična vlada ne demokratizira in dok- ler ne izvede korenitih gospo- darskih reform.)

Komunistična armada zavzela jekleni center

SANGHAJ, 21. feb.—Vladna poročila iz Mukdena javljajo, da so čete komunistične armade

ORJAŠKI OREL NAPADEL 4-LETNEGA OTROKA NA DVORIŠČU DOMA

CARLSBAD, New Mexi- co, 20. feb. — Ko je Mrs. C. J. Reinhart danes obe- šala perilo, je z grozo opa- zila, kako se je neki orja- ški orel spustil na njenega 4 leta starega sinčka, ki se je igral na dvorišču. Ko je prihitela k otroku, je imel orel že zasajene svoje kremplje v njegovo glavo.

Prvi poizkus matere, da osvobodi sinčka iz krem- pljev roparske ptice, so bili zaman. Nato je odhitela v hišo po klešče, s katerimi orla prisilila, da je otroka spustil iz krempljev in ga prepodila. Potem je s sinč- kom odhitela k zdravniku, ki je obvezal štiri rane, ka- tere je imel otrok na glavi.

Med tem je prišel domov oče otroka, ki se je podal na lov za orlom. Našel ga je nedaleč proč in ga ubil s stranico od postelje. Po- zneje se je zvedelo, da je neki lovec orla nedavno ujel v gorovju Guadalupe in da mu je ušel.

20 GRŠKIH GERILCEV USMRČENIH V ATENAH

ATENE, 21. feb.—Danes je bilo tukaj ustreljenih 19 moških in ena ženska, ki so bili od voja- škega sodišča spoznani za krive gerilske aktivnosti.

RAVNATELJ DRŽAVNE JETNIŠNICE ODSLOVLJEN

COLUMBUS, 21. feb. — Na zahtevo državnega direktorja za blagostanje je danes odstopl- ravatelj države jetnišnice Frank D. Henderson, star 66 let.

Clarke imenovan

Bivši mestni sodnik David E. Clarke, ki je bil pri zadnjih vo- litvah poražen, je bil imenovan od justičnega departmenta Ze- dinjenih držav za posebnega od- vetnika v prosekucijah radi kr- šenja proti-trustnih zakonov.

Zadušnica

V sredo zjutraj ob 8.30 uri se bo brala zadušnica ob 30-dnev- nici smrti Primoža Sulen v cer- kvi Marije Vnebovzete na Holmes Ave. Sorodniki in prija- telji so vabljeni, da se opravi- la udeležijo.

Pevski zbor "Slovan"

Pevske vaje zbora "Slovan" se bodo ta teden vršile v sredo večer mesto v torek večer, in prosijo se vse pevce da vpošteva- jo to opozorilo in se gotovo ude- ležijo vaje v sredo večer.

Klub "Ljubljana"

Jutri večer ob 7.30 uri se vrši seja kluba "Ljubljana" v navad- nih prostorih Slovenskega dru- štvenga doma na Recher Ave. Članstvo je vabljeno na polno- številno udeležbo.

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o do- godkih po svetu in doma!

zavzele veliki center jeklene in- dustrije v Anšanu, 50 milj juž- no od Mukdena, in da se vladne čete nahajajo na umiku.

Poročilo pravi, da je mesto, na katerega so komunisti začeli napad komaj pred tednom dni, nahaja v plamenih. Vladne čete so bile prisiljene na umik, ker so jih komunisti nadkriljevali po številu, imeli boljše artileri- jo in ker vladne sile vsled snež- nih viharjev niso mogle rabiti svoje letalske sile, pravijo poro- čila iz vladnih virov.

Arabci ubili 43 oseb z eksplozijo v Jeruzalemu

Židje dolžijo Anglijo krvolitja v Palestini; Varnostnemu svetu so izročili poseben memorandum

JERUZALEM, 22. feb.—Strašna eksplozija je danes stresla trgovinski center Jeruzalema in 43 oseb je našlo smrt pod ruševinami hotelov in manjših trgovin.

Eksplozija je delo arabskih na- cionalistov, ki so, kot sami Arabci poročajo, podtaknili dva troka eksploziva v židovskem distriktu Jeruzalema. Poleg ubitih je bilo še najmanj 88 oseb ranjenih.

Do noči so se razvile borbe za osveto, v katerih je zopet bi- lo ubitih devet angleških voja- kov in en žid.

Ameriški konzulat tudi poškodovan

Eksplozija je uničila dva manjša hotela, tri stanovanjske hiše in število malih trgovin v židovski "Jehuda" ulici. Na po- sloppu ameriškega konzulata pa so bila razbita okna. Eksplozija je bila tako silovita, da so za- zvonili tudi zvonovi cerkve v Betlehemu, ki se nahaja šest milj od pozorišča.

Židje so posebno ogorčeni na Angleže, ker čutijo, da so delno odgovorni za eksplozijo.

Proti-angleški čuti Žudov so prišli do izraza na samem po- zorišču eksplozije, ko so židje odklonili pomoč Angležev pri reševanju pod ruševinami poko- panih Židov. Angleško vojaštvo je poslalo gasilne aparate in aparate za čiščenje ruševin, to- da židje so rajši z golimi rokami odkopavali mrtve in ranjene kot pa da bi uporabili angleške apa- rate.

Arabci priznajo, da je eksplozija njih delo

Iz arabskih vojaških krogov so sporočili, da so eksploziv podtaknili "arabski komando- si," katere v Siriji vežba neki češkoslovaški častnik in da so bili oblečeni v angleške unifor- me.

Predstavniki židovske agenci- je je izjavil, da se uradno sicer ne bo obtožilo Angleže, da pa se preiskava še vedno vrši. To- da skrajna nacionalistična ži- dovstva organizacija Irgun Zvai je odprto obtožila Angleže in iz- javila, da bodo odslej vse angle- ške vojaške ali pa civilne ose- be, ki bodo stopile na židovsko področje, usmrčene.

Nemiri in krvolitje se med- tem nadaljuje po celi Palestini. Obe strani se pripravljajo za na- daljne krvave spopade.

Rabinec Abba H. Silver obtožuje Angleže

NEW YORK, 22. feb.—Cleve- landski rabinec Abba Silver je danes izjavil, da so Angleži kri- vi za eksplozijo v Jeruzalemu, ker je ta eksplozija posledica "zlobne ne-intervencije."

LAKE SUCCESS, N. Y., 22. feb.—Židovska agencija za Pa- lestino je danes obtožila Angli- jo, da pomaga Arabcem pri bor- bi proti načrtu za delitev Pale- stine.

Svoje obtožbe je agencija predložila v posebnem memo- randumu Varnostnemu svetu Združenih narodov.

Židovska agencija pravi, da je angleška "neutrlnost" osla- bila obrambo Židov in da resno

ogroža mir, ter da angleška vo- jaška uprava podvzema stroge mere napram Židom, dočim je napram Arabcem popustljiva.

V torek se bodo začele izred- no važne debate glede ustanovi- tve mednarodne policijske sile, ki naj bi podprla izvedbo načr- ta za delitev svete dežele.

Rop iz maščevanja

V noči med petkom in soboto je vdrl na dom družine Arthur- ja Millerja v Cleveland Heights neki mlad ropar, ki je terorizir- al dve ženski, ki sta bili sami doma, ko pa je na klic neke so- sede, ki je slišala hrup v hiši, dospela policija, se je vnela strelska bitka, v kateri je ropar 30-letnega policista Normana Rekenja na mestu ustrelil. Rop- ar sam je bil resno ranjen od Rekerjevega tovariša.

Ko je bil ropar pripeljan v bolnico, se je ugotovilo, da je Barney Davis, star 25 let, iz 8002 Bristol Ave. Rekel je, da je v hišo vdrl, da se maščuje, ker je bila njegova sestra Elea- nor Davis, stara 19 let, odslov- ljena na Millerjevem domu kot služkinja. Policija je aretirala njo in dva druga mlada moška, ki sta sodelovala pri ropu. Troji- ca je bila ob aretaciji pijana in ni hotela policiji dati nobenih informacij.

Ustreljeni policaj je šele pred kratkim dobil policijsko službo in je stanoval pri svoji materi, ki je vdova. Med vojno je služil v armadi.

Ameriška pomoč Grški ni nič zalegla

V petek zvečer je govoril v Clevelandu Paul A. Porter, ki je bil v zadnjih letih vojne direk- tor OPA, pozneje pa je bil šef ameriške ekonomske misije na Grškem. Porter je v svojem go- voru med ostalim sekel:

"V Grčiji je danes najmanj dve tretjini več gerilcev kot pa jih je bilo, ko smo mi začeli po- šiljati pomoč v deželo. Ameri- ška pomoč Grčiji ni uspeh, na drugi strani pa se tudi ne more reči, da je fiasko. Če bi ne bilo naše misije v deželi, bi bila Gr- čija sledila stopinjam ostalih balkanskih držav in prišla pod vladno komunistov."

Porter je priznal, da se je od vsega denarja, ki je bil dan Gr- čiji, komaj 20 milijonov pora- bilo za gospodarsko obnovo in pristavil, da je "preveč ljudi v Grčiji, ki smatrajo, da je obsto- ječi položaj borba med Zedinje- nimi državami in Rusijo."

DVA MRTVA V VELIKEM POŽARU V PITTSBURGHU

PITTSBURGH, Pa., 21. feb. —Danes je požar uničil šest- nadstropno Jackson poslopje v ostrju mesta, pri čemur sta na- šli smrt dve osebi, in sicer neki ognjegasec in blagajničarka le- karne, ki se je nahajala v pri- tičju poslopja. Ogenj je poško- doval tudi dve sosedni poslopji. Škoda znaša \$200,000.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
 Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
 By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
 (Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
 For One Year—(Za eno leto) \$8.50
 For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
 For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
 (Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
 For One Year—(Za eno leto) \$10.00
 For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
 For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

OLJE IN KRI

Odkar je Generalna skupščina ZN preteklega novembra sprejela načrt za delitev Palestine v dve deželi; v arabsko in židovsko, je kri 1240 ubitih Židov in Arabcev napojila zemljo, skozi katero teče petrolej Srednjega vzhoda.

Zedinjene države so skupno s Sovjetsko zvezo podprle sklep za delitev Palestine. Dejansko so sprejele moralno obvezo, da bodo v smislu zaključkov Generalne skupščine podvzele potrebne korake, da bodo prispevale za izvršitev tega važnega sklepa vse, kar jim stoji na razpolago.

Toda od novembra meseca do danes Zedinjene države niso ničesar prispevale, da bi ustavile krvolitje v Sveti deželi. Nasprotno. Zedinjene države se previdno umikajo. Namesto, da bi odločno zagovarjale načrt delitve, se s svojo politiko postavljajo na stran Arabcev. Interesi Standard Oil Co. so pač bolj važni kot pa je usoda židovskega ljudstva. Olje Srednjega vzhoda je bolj draga tekočina kot pa kri Židov, ki so preživeli nacistični pekel.

Ko je skupina kongresnikov vprašala zakaj Zedinjene države ne dovoljujejo, da se oboroži židovsko armado Hagana, je državni tajnik Marshall odgovoril, da naša dežela ne more ničesar podvzeti izven organizacije Združenih narodov. To je čudni odgovor. Znano je, da Zedinjene države podvzemajo izven organizacije Združenih narodov vsakovrstne akcije, vključno odprto vojaško intervencijo, ko so v vprašanju reakcionarne in nedemokratske vlade v Grčiji, Turčiji in Kini.

Anglija ima okrog 100.000 vojakov v Palestini. Toda Anglija ne želi izgubiti mandata nad Sveto deželo, ker bi to pomenilo, da je njenemu vplivu v Sredozemlju za vedno odzvonilo. Zato Anglija ne podpira ustanovitve židovske države, ampak z vso vnamo deluje, da bi se ta načrt razilo. Anglijo odprto oborožuje arabske države, ki se pripravljajo, da bi pod vodstvom nacističnega kolaboratorja, jeruzalemskega velikega muftija, vdrle v Palestino, takoj ko se bodo Angleži umaknili. Politika Anglije je jasna. Anglija želi, da bi z oboroževanjem Arabcev ustvarila takšen položaj, da bi njeno nadaljnje prisotstvo v Palestini bilo nujno potrebno.

Z druge strani pa Zedinjene države onemogočajo vsako pošiljatev orožja židovski armadi in se obotavljajo, da bi se v sveto deželo poslalo mednarodno policijsko silo, ki bi s svojim prisotstvom omogočila izvedbo načrta.

Zakaj so Zedinjene države sploh s svojim odločnim stališčem omogočile, da je Generalna skupščina sprejela načrt za delitev Palestine, ako ne marajo podvzeti nadaljnjih korakov, da se ta načrt dejansko tudi ustvari? Milijoni Židov širom celega sveta gledajo na ustanovitev židovske dežele v Palestini kot edino garancijo, da se ne bodo več dogajali hitlerjevski pokolji, s katerimi se hoče slehernega Žida izbrisati z lica zemlje. Nad 5.000.000 Židov so v koncentracijskih taboriščih pomorili, sežgali in zastrupili zverinski nacisti in njihovi kolaboratorji. Toda poraz nacističnih hord in njihovih zaveznikov ni prinesel osvoboditev Židom. Se vedno na tisoče židovskih otrok, žena in moških čakajo v teh istih taboriščih na svojo osvoboditev. Njihov položaj se je spremenil samo v toliko, da danes nimajo v taboriščih nacistično, ampak angleško stražo.

Židovsko vprašanje je vprašanje človeštva, demokracije in takozvanih "čarterjev." Z židovskim vprašanjem se trka na vest sveta. Kri teče v Palestini, kjer se Židje obupno borijo za svojo bolj srečno usodo. Policijska sila ZN bi to krvolitje brez vsakega dvoma lahko ustavila in Zedinjene države bi s svojim podpiranjem policijske sile ZN in s svojim podpiranjem Židov dale največji dokaz, da se resnično zavzemajo za pravično rešitev tega vprašanja.

Da, kri se meša s petrolejem. Toda Standard Oil Co. se ne zanima za kri, ampak za petrolej Srednjega vzhoda. Anglija se ne zanima za kri, ampak za svoje pozicije na Sredozemlju. Zedinjene države se ne zanimajo za usodo Židov, ampak za usodo strateško važnega položaja, ki ga zopet "ogroža komunistična nevarnost." Povsod, kjer je prisotno vprašanje človeštva in pravice, je prisotno tudi to vprašanje "komunistične nevarnosti."

Čas je prišel, dvanaajsta ura že bije, da Zedinjene države ljudstvu sveta z dejanji dokažejo, da demokratiški principi niso samo prazne fraze, da lepo zveneči čarterji niso ustvarjeni zato, da bi se potom njih lažje zasluževalo

Sodnijska borba proti predsodkom

Zgodba Ade Lois Sipuel, mlade črнке, ki ji je bil dvakrat zbranjen vstop na pravni oddelk državne univerze v Oklahomi, ilustrira nekatere točke, navedene v dolgo pričakovanem poročilu predsednikove komisije za višjo izobrazbo. Komisija je objavila tri svoja poročila v decembru lani in, kakor poročilo predsednikovskega odbora za civilne pravice, je tudi komisija naglasila potrebo zblizanja ameriškega udejstvovanja temeljnih pravic z ideali svobode in enakopravnosti.

"Ena najresnejših dolžitev, katerim je podvržena ameriška družba", pravi eno poročilo, "je, da ne nudi zadostne enakopravnosti svoji mladini v pogledu izobrazbe. Za večino naših mladih ljudi obeh spolov, zavisi izobrazba, ki jo žele doseči, ne toliko od njih lastne sposobnosti, kakor od tega iz kakšne družine ali družabnega kroga izhajajo, ali kar je še slabše, od tega kakšne barve polti ali kakšne vere so njihovi starši."

Poročilo nato ostro udari po ločenju belih in črnih dijakov v naših južnih šolah in obsoja postopanje, s katerim se meče na pot mladim ljudem ovire, ko se skušajo vpisati v kolegije. Težave v tem pogledu imajo ljudje črnškega, židovskega, mehiškega, inozemskega in pogosto celo le tujerodnega izvora.

Ni bilo dolgo po objavljenju poročil omenjene komisije, ko je prišel v javnost slučaj Miss Ade Lois Sipuel, katerega je dobilo v roke vrhovno sodišče Zed. držav.

Miss Sipuel, ki je zadnje čase živela na vzhodu, je doma v Oklahomi, eni od južnih držav, katerih postave zahtevajo, da posejajo črnci in belci različne šole. Ona je z odliko dovršila študije na Langston univerzi, ki je edina od države podprta univerza v Oklahomi za črnce. Mlada ženska bi rada postala odvetnica, morda celo sodnica v svojem rodnem kraju ozir. državi. Toda država Oklahoma l. 1946, ko je Miss Sipuel sklenila študirati za odvetnico, ni imela pravne šole za črnce. Vložila je torej prošnjo za vstop na državno univerzo. Njena prošnja je bila odbita na podlagi njene plemenskega izvora.

Miss Sipuel je zavzemala stališče, da ima ustavno pravico iskati pravne izobrazbe na državnem vseučilišču za bele študente, ako država nima pravne šole za črnske študente. To njeno stališče pa je najprej zavrglo nižje sodišče in zatem se vrhovno sodišče države Oklahome.

Januarja 1948 je prišla njena zadeva pred najvišji tribunal dežele, pred Vrhovno sodišče Zedinjenih držav. Po zaslišanju obeh strank, je vrhovno sodišče hitro in soglasno odločilo, da mora država Oklahoma mladi ženski dati priliko pravne izobrazbe v okviru legalne zaščite

in zatiralo svobodo in pravico na neodvisnost drugih ljudstev.

Sovjetska zveza bo brez dvoma stala na strani Židov, kakor stoji tudi z vso odločnostjo na strani zaslužjenih kolonialnih ljudstev, ki se borijo za osvoboditev izpod tujege imperijalizma. Sovjetski delegat je nedavno izrekel resno obtožbo, da Zedinjene države v Indoneziji ne podpirajo pravične borbe za enodvisnost indoneškega ljudstva ampak nizozemski imperijalizem. Popolnoma jasno je, da v tem slučaju simpatije indoneškega ljudstva, ki si bo brez dvoma prej ko slej izvojevalo svojo svobodo, ne bodo na strani Amerike, ampak na strani Sovjetske zveze. Ako pa se to zgodi bo samo vsled ameriške politike zagovarjanja interesov tujih in domačih monopolov, ustvarjena nova "komunistična nevarnost." To velja tudi za Palestino. Ako Zedinjene države ne bodo podvzele nadaljnjih mere, da pomagajo ustvariti načrt delitve, kateri načrt so z vso odločnostjo zagovarjale in od katerega se sedaj umikajo, tedaj je jasno, da bo celemu svetu znano, da je ameriški politiki bolj važen petrolej kot pa kri. Da so bolj važni interesi Stanard Oil Co., kot pa interesi židovskega ljudstva, ki se obupno bori, da si v deželi svojih očkav ustvari bolj srecen dom.

ljanje v vzgoji. Med priporočili komisije za odpravo zapostavljanja v tem pogledu so značilna naslednja: Preklje zakonov določujočih ločenje belih in črnških študentov; ukinjenje kvotnega sistema, katerega se poslužujejo mnogi kolegiji, da omejujejo pripustitev Židov,

Črncev, katolikov ali protestantov, Mehikancev, orientalecev in drugih mladih ljudi rojenih na tujem ali tujerodnega izvora; ter črtanje iz vpisnih tiskovnic za vstop vsako vprašanje nanašajoče se na plemenski, verski ali narodnostni izvor.

Common Council.

Charlie Chaplin in njegov boj z ameriško bulvarno kritiko

Pred kratkim je nacionalni svet za ocenjevanje filmov v New Yorku ocenil Chaplinov film "Gospod Verdoux" kot najboljši film za leto 1947. Tako je dobil največje priznanje Amerike ravno tisti film, proti kateremu so zagnali ameriški reakcionarji največji krik in ki ga je s pomočjo razširjenih bulvarskih listov skušala klika časnikaških baronov onemogočiti.

Nekaj dni po premieri novega Chaplinovega filma "Gospod Verdoux" je moral newyorški kino "Broadway Theater" znizati ceno vstopnic na polovico, ker je obisk katastrofalno padel. Najnovejšo delo v Ameriki med širokim ljudstvom priljubljenega Chaplina, enega najbolj sposobnih umetnikov svetovnega slovesa, je bilo v nevarnosti, da finančno težko pogodi človeka, ki je dal človeštvu nekaj tako pomembnih del, da ga lahko prištevamo med tiste, ki so med najvidnejšimi ustvarjalci filmske umetnosti dvajsetega stoletja.

Zunanji vzrok za trenutni neuspeh filma "Gospod Verdoux" je bil ta, da so ga kupljeni kritiki razširjenih bulvarskih listov neupravičeno in nenavadno strastno raztrgali. Kot znano, je povprečna ameriška publika na splošno pod vplivom plačane časopisne "kritike" novinarjev, katerih metode in odvisnost od producentov so dovolj znane. Ameriška publika si zaradi pomankanja lastnega kriterija izbira filme glede na vpeljano modo oboževanja zvezdnikov in zvezdnici in hodi gledat najprej le svoje ljubljence, ne glede na to, kaj jim s filmskega platna servirajo, v drugi vrsti pa so odločujoče na njih izbiro časopisna kritika; ta predvsem takrat, kadar ne ve kaj početi s filmom brez zvezd. No, in v primeru fil-

ma "Gospod Verdoux" je odločevala kritika. Kakšna pa je bila ta kritika? Taka:

"Gospod Verdoux" je diletantski film. Njegova tehnika spominja na primitivizem iz začetniškega leta 1920. Nima sočnosti. Njegov dialog je bedast, a zgodba preprosta in poceni. Chaplin igra glavno vlogo samo zato, da potiska zvezde v ozadje in sili sebe v ospredje. Chaplinovo primadonstvo je dolgočasna storijsa, prisiljena zgodba in občinstvo naj si dobro premisli, če kaže zapraviti večer s takim filmom, itd. itd.

In kaj je prav za prav s tem filmom? Kakšna je njegova zgodba, da je povzročila kanonado in koncentrični ogenj; kaj je razkačilo časopisne kralje?

Lani (1947) so gledali "Gospoda Verdoux" na festivalu v Marianskih Laznih in iz nekatereh poročil posnemamo najbiostvenejše poteze tega filma: obred brezdusnega kapitalizma, katerega oblast je povezana s socialnimi krivicami in cinčnim posmehom vseh pojmov človečnosti, za katerega je vojna in prelivanje krvi zelo donosen dobiček. Chaplin prikazuje v tem filmu zločinca, ki ga zaradi svoje krivde obsodijo na smrt. S trditvijo, da je individualni zločin v zasnovi enak zločinom množice, protestira proti hujšakcem in podpihovalcem vojne, ki pa namesto obsodbe dobivajo za svoje delo odlikovanja.

"Ako se malo ubija," pravi Verdoux v svoji celici smrti, "tedaj se govori o ubijalcu. Toda če se ubija masovno, se govori o junaštvu."

"Po tem filmu," je izjavil Chaplin, "me bodo izgnali iz dežele."

Chaplinov "Monsieur Verdoux" film bo v kratkem kazan tudi v clevelandskih gledališčih.

Kje bom pa vzel denar—siromak?

Po vsej dolini mlinarja Ščurka dobro poznajo. V kratkih letih si je postavil lepo enonadstropno hišo. Ščurk je imel oblast v dolini. Pred vojno je bil Ščurk vrtnar, kmet, mlinar, gostilničar in trgovec obenem. Prepleten in zviti je, nihče mu tega ne bo oporekal.

Leta 1944 je napravil kupčijo z domačim nemškutarjem in mu prodal gostilno. Iz kupčičke si je postavil nove hleve in druga gospodarska poslopja. Na zimo pa je s celo družino nekam izginil. "Med bandite je šel," so raglasili Nemci in mu zaplenili mlin. Mlin pa je delal naprej; še enega vijaka niso odnesli.

Ob osvoboditvi pa se je naenkrat prikazal. Prišel je z debelo ženo in otroci v kočiji in zmagovalno mahal z rdečo zastavo. Ob večerih je v gostilni zrasel za okajenim omizjem Anton Ščurk, "partizan-junak."

Prišlo so volitve in nekaj nedelj prej je kar teklo od miz, kjer je on sedel. Kdo bo predsednik krajevnega odbora? Kdo drugi? Ščurk je zmagal. Zivljenje v dolini pa je teklo po starem, kakor je tekla voda po jezu čez kolo Ščurkovega mlina, vse dokler niso pri drugih volitvah naenkrat izvolili rudarja Ivana.

Njemu so vzeli trgovino. Vse je narobe, si je mislil in se sklanjal nad kozarcem bizeljskega vina. Ščurk je pogledal k vratom, od koder je ravnokar prihajala Minka. "Kaj le hoče tale švabska..." si je mislil sam pri

sebi. Pogoltnil je kletvico in kolikor mogoče prijazno dejal:

"Kaj pa hočeš? Dober večer."

"Ali že veste, zakaj ni dovolj elektrike, gospod Ščurk?"

"Zakaj ne?" se je delal radovednega, pri tem pa si mislil "klepetulja. Mar res nič pametnejšega ne veš. Vetrnica." Pa kako ti priliznjeno pride v mlin tale kanalja. "Gospod Ščurk ali imate malo moke?" Kar napodil bi jo najrajše. Toda kaj hočeš. Takale potuha je vsega zmožna."

Minka je jela hitro odgovarjati:

"Angleži so Dravo prekopali, pa ni vode..."

"Glej jih, glej. Kam pa so jo speljali?"

"Proti Dunaju nekam," je dejala vsa zaverovana v resničnost svojih besed, da ni opazila, da se je Ščurk komaj vzdrževal smeja. "Pa še nekaj sem zvedela, rubeži hodijo okrog. Vseposvodo grede, kjer niso plačali davka."

"Kaj?" ga je vrglo pokoncu.

"Rubeži so. Zokrajja," je še enkrat ponovila in ga bolj škodoželjno kot radovedno pogledovala.

"Naj le pridejo, saj mi tako nimajo kaj vzeti," je mohljal kolikor mogoče malodušno.

"Pomislite, takšni davki, kaj? Kdo jih bo pa plačal... Svinje pa skrite nekam."

Ščurk jo je ošvignil s pogledom, da je kar zginila za mizo. Presneta babnica, nemara bo ve-

dela tudi to, koliko jih je v svinjaku.

"Gospod Ščurk, saj veste, tudi nam ne gre nevem kako. Nazadnje bom res morala v tovarno na delo... Pa sem si mislila... Če bi že bili tako dobri in mi prodali pet kil moke."

V Ščurku je vrelo. Hudič feldtarski. Vse že ve ta baba. Je že spet žena kaj izblebetala. Vse gre narobe, je klet sebi, dejal pa je: "Pridi zvečer v mlin, ti bo že žena dala."

Minka je izginila skozi vrata še lahko noč je pozabila reči. Ščurk tega ni opazil, glavna je postala kar težka, toliko da ni butnil s čelom ob mizo. "Prokleti, rubeži. Pa tale Peter, kako se je postavljaj. Neumni ti bili, gospod Ščurk, če bi plačali vse. Deset jurjev dajte, pa bo dosti. Zahtevajo zaradi tega toliko, da bi več skupaj dobili. Kdor bo vse plačal, je neumen. Drugi se bodo pa v pest smejali... Bedak. Najrajši bi mu to pest, v katero bi se zdajle mjal smejeti, porinil krepko tja pod nos. Seveda šklenfa petrovska. Saj ti za svoje potepuštvo ne boš plačeval davkov."

V gostilno je prihitel sin: "Oče, rubeži so prišli."

"Vraga," je planil skozi vrata Ščurk. "So že doma?"

"Avto ogledujejo."

"Avto?" je siknil. "Ravno danes si se moral pripeljati domov. Včasih te pa cele dneve ni. Tepec!"

"Saj nisem mogel vožati."

"Vraga, avto jim diši... Avto," je klet polglasno in tekel domov.

"Zdravo," je razburjeno pozdravil.

"Zdravo, tovariš Ščurk. Vi niste plačali davka, vsoto 120.000 dinarjev. Prisiljeni smo in moramo poiskati v vašem imetju to vsoto. Osební avto bo ravno toliko vreden."

"Avto? Saj sem ga šele kupil."

"Seveda, seveda. Zakaj pa to vsoto niste rajši davkov plačali? Prej tudi niste imeli avtomobila."

"Ja, veste, meljem za Naprezo. Potov je dosti. V Ljubljano je treba iti, v Celje je treba škodati. Časa pa ni."

"Saj razumemo. Mogoče imate pa kaj drugega?"

Ščurk je od zadaj za roko pocukala žena in mu namignila na svinjski hlev.

"Kaj stojiš tu," je jezno besknil nanjo. "Večerjo pojdi kuhat in gospodom slivovke priprinesi."

"Hvala, ni treba," je odvrnil uslužbenec. "Torej?..."

"Res ne morem nič dati."

"Potem pa ne moremo pomagati. Bomo pač avto zarubili."

Ščurk je mencil in si gladi čelo kakor da ne vem kako razmišlja. "No, če že ni drugače, bom pa k upnikom skočil. In poterjal njihov dolg. Sicer je nerodno, res nerodno..."

"Dobro, počakali bomo."

Ščurk je izginil za vogalom in se pri stranskih vratih vrnil v hišo. Kar pihal je od jeze, ko je pred blagajno odšteval denar. Kar znatno se je zmanjševal kupček bankovcev.

"Kaj je?" ga je v kuhinji vprašala žena.

"Trapa, prešiče bi jim skoraj pokazala. Da me zapro. Od deset pa jih redimo? Z državnimi otrobi, seveda. Prodali bomo pet prašičev, trije nam ostanejo, pa bo denar spet tu."

Vrnil se je po isti poti in kmalu za tem so tudi rubeži zapustili vas. Ščurk pa je hodil po mlinu sem ter tja, da so se kar podnice tresle:

"Vsi računi gredo po vodi, vsi prav vsi."

Pobal iz "Slovenskega poročevalca"

Oglašajte v Enakopravnosti

Matija Pavlič:

"Volk lisico, lisica zajca ..."

Kmalu po dvoru okupatorja so se pojavili po plotovih in oglasnih deskah veliki plakati z napisom "Bekanntmachung," pod napisom pa cela vrsta imen ustrelenih talcev.

Stiskal sem pesti in preklinjal morilce, saj sem mnoge izmed žrtev poznal. Leta 1942 me povabi prijatelj na dom, mi razloži položaj in izrazi željo, da bi sodeloval, da se je treba okupatorju postaviti v bran in da se borci že nahajajo na Pohorju. Sedaj da jih še ni mnogo, ampak da ima najboljšo upanje, da bo njih število naraslo.

Jaz sem torej partizane na Pohorju preskrboval s hrano in kolikor mogoče tudi z orožjem in municijo. Hrana ni bila problem, težje je bilo z orožjem. Lovske puške in municijo sem enostavno izmaknil iz okupatorske občine.

Nekoč se mi je še zgodilo, da mi je nemški orožnik pomagal naložiti in premakniti voz, na katerem sem peljal živež in štiri vojaške puške partizanom.

Toda fantje v gozdu niso mi rovali, hoteli so vsekakor zamenjati lovske puške za mitraljeze in metake.

Ob neki akciji, ki so jo fantje izvršili na Gornji Polskavi, se jim je zgubil 16-letni tovariš, katerega je ulovila nemška policija in ga z mučenjem prisilila, da je izdal vse, kar koli je vedel. Nekaj dni za tem me je žena obvestila, da me kličejo na žandarmerijo in da me gestapo tam.

Na žandarmerijski postaji mi gestapo predstavi svojega ujetnika, ki je pred menoj natančno povedal, kaj vse sem počel, in pristavil, da imam pripravljene ključke žandarmerijske police, da si bodo partizani sami vzeli orožje. Postalo mi je jasno, da me čaka krogla. Zato sem se odločil, da pobegnem za vsa ko ceno.

Preiskava se je zavlekla čez opoldan, zato je povabil "Wachmeister" gestapovce na kosilo meni pa postavili stražo. Oziral sem se po sobi in opazoval, kje je kaj orožja. Potem sem hotel orožnika zaplesti, v pogovoru, pa mi je s prstom na ustih dal znamenje, da naj molčim. Strahovito rad bi bil vedel, če ima tudi žena stražarja, ki je bila zaprta v sosednji sobi. Hotel sem napasti orožnika in mu odvzeti orožje, toda preden bi bil z njim gotov, bi mu gotovo prihitel na pomoč ženini stražnik.

Počasi sem vstal in se jel sprehajati. Ko pa pridem do

vrta, jih bliskovito odprem, skočim do drugih, tretjih in četrtih, vsake sem tudi hitro za seboj zaprl. Zadnji, ki so bile steklene, so se razsule na tisoč koscev. Zdrvel sem kakor strela iz prvega nadstropja in se tik za hišo pognal v pet metrov globoko strugo, potem splazel zopet nazaj na vrh struge, se zaril pod srobotino in obvisel na zidu kakor pajek.

Računal sem, da me bodo iskali na vrhu in v strugi, kje se stvarno nahajam pa da ne bodo uganili. Zgodilo se je tako, kakor sem računal. Dobil sem sicer precej bunk, ker so tipali po srobotu, tudi bajonet je švital mimo rok in mojega nosu, k sreči pa ni zadel. S tem je bil lov za lisico končan.

Urnih krač sem jo popihal v zeleno Pohorje k svojim tovarišem, ki so izgubili dobavitelja, dobili pa so slabega tovariša.

Po nekaj tednih bivanja v gozdu sem tako šušljal, da sem imel na vsakem sklepu odrt in vneto kožo. Po vsakem velikem pohodu sem omedleval in ko so mi ozeble še noge, politični komisar ni vedel, kaj bi z menoj, ker bi jih pri pohodu oviral. Vprašal me je, če si upam v dolino sedaj, ko je na mojo glavo razpisana nagrada.

Bom pač poskusil, sem mu odvrnil, se poslovlil in preoblečen v peka potoval k svojim sorodnikom v Sevnico ob Savi. Moja legitimacija je bila nabita pištola. Nekaj dni po prihodu na moj novi položaj sem čital, da je bil ves moj prvi pohorski bataljon obkolen in uničen. Tako sem ostal sem.

Neki dan sem ravno nesel veliko brento vode ter se z njo počasi premikal, ker me je ovirala obleka. Nosil sem velik, star, oguljen ženski plašč. Za pokrivalo sem imel žensko nogavico, čevlje pa takšne, da bi z lahkoto obe nogi vtaknil v en čevlji.

Ko sem tako korakal, sem mislil na svojo ženo, ki se je nahajala na Poljskem v taborišču. Otroci so gotovo že mrtvi, saj je bilo najmlajšemu komaj pet mesecev. Iz tega premišljevanja me zbudi velik zajec, ki je počasi priskakljal mimo mene in ne daleč od mene za smreko obstal. Pospelil sem korake, kolikor mi je pustil vodeni tovor, odločil brento in vzel pištolo Steyer, kaliber devet milimetrov, in jo hitro mahnil za zajcem. Toda komaj sem pokukal izza grma, jo je že popihal. Tretji dan po tem dogodku

sem ga zopet opazil za isto smreko in zopet sem šel s pištolo nad njega, le bolj previdno. Nisem se mu več pokazal, toda skozi grmovje sem ga videl tako slabo, da ko sem pomeril, se mi je vse skupaj strnilo v temno gmoto. Dolgo sem meril in premišljeval, ali bi ali ne, kajti pok se bo slišal, kar bi me lahko stalo življenje. Toda premagala me je strast in stisnil sem.

Zajec je odskočil visoko v zrak, padel na tla in nepremično

obležal. Zmagoslavno sem ga pograbil za ušesa. A tedaj se je pognal v zrak in je tako strahovito zavekal, da sem odskočil, se prevrgel po bregu in mu lepo pokazal pete in zadnjo plat. Ni se zmenil za moje obnašanje, hitro jo je odkuril in po nekaj skokih treščil v smreko in zopet obležal. Sedaj sem se tiho priplazil, ga hitro zagrabil za zadnji nogi ter ga z pištolo bunkal po glavi, da je utihnil. Zadel sem ga bil namreč samo toliko, da sem mu zbil eno oko.

PRIMORSKE VESTI

(Ljubljana, 22. jan. 1948)

Razkrinkana imperialistična justica

Anglo-ameriška vojaška uprava v Trstu je že od vsega početka kazala odklonilno stališče do partizanov in do njihovih manifestacij, do nošenja partizanskih uniform. Sicer je bil že leta 1945 izdan ukaz zavzeške vojaške uprave o prepovedi nošenja partizanskih uniform, vendar se ta ukaz kolikor toliko doslej ni izvajal. Sedaj po dveh letih in pol pa so se spomnili na ta ukaz in ga pričeli izvajati v zvezi z nedavnim zborovanjem partizanov na Opčinah. Prejšnji šef anglo-ameriške vojaške uprave polkovnik Bowman je z vsem svojim ravnanjem že pripravil teren za preganjanje partizanov, njegov naslednik Gaitner pa je postal pred sodišče partizane, ki so "zakrivil" edino to, da so prišli na zborovanje na Opčinah v tistih partizanskih uniformah, v katerih so se junaško in hrabro borili za skupno zavzeško stvar in krvavi, srditi borbi s fašisti in hitlerjevci. Toda zgodilo se je, da je anglo-ameriško vojaško sodišče v Trstu tudi v tem primeru razkrilo svoj pravi obraz imperialistične justice kot poslušne, ubogljive organ imperialističnih monopolistov. Pokazalo pa se je tudi, da ni mogoče spričo zavednih tržaških delovnih množic uprizoriti procesa tako, kakor so si ga zamislili. Ta zadrega se zrcali v sami sodbi. Da bi namreč rešili čast imperialistične justice in da bi se obvarovali še hujše blamaže, so obtožene partizane, ki so dobro znani po vsem Slovenskem Primorju, obsodili le na denarno kazen. Partizan Štubelj je bil obsojen na 50.000 lir, ostali obtoženci pa po 20.000 lir. Nedvomno je, da bi bilo izreklo sodišče strožje kazni, če se ne bi bilo tržaško demokratsko ljudstvo tako odločno, energično zavzelo za svoje partizane in za demokratske svoboščine. Izid procesa, ki je bilo o njem toliko govora, predstavlja pomembno novo zmaglo ljudstva proti justičnim predstavnikom tuje, imperialistične oblasti.

Zopet zastupljajo goriško ozračje

Skupina dobro znanih goriških izizvalcev se je priključila v kavarno Rudolfa Bratuša in psovala gospodarja, češ, naj se takoj izseli iz Gorice, ker je Gorica italijanska. Na podoben način je druga skupina, v kateri so bili dobro znani obrazi, obkrožila v ulici Favetti goriškega trgovca Klavoro ter njegovo ženo. Izizvalci so hoteli zatrtjavati, da takšni ljudje kakor sta Klavororjca, ne spadata v Gorico. Značilno je, da sta bila nekje v bližini dva stražnika, ki sta se šele na poziv Klavororjcev približala ter legitimirala Klavoro in njegovo ženo. Takšne in podobne reči kažejo na to, da se brez poboljšanja nadaljuje metode iz Mussolinijevih časov. Goriška policija je aretirala zaslužnega partizanskega borca, trgovca z vinom Ivana Brica.

Kako je s slovenskimi šolami na Goriškem

Kones šolskega leta 1946—47 je bilo na področju mestne občine Gorica 57,26 % italijanskih in 42,74 slovenskih ljudsko šolskih otrok. Po novi razmejitvi na podlagi francoske črte je prišlo sedem šol na področje Jugoslavije. Danes je na Goriškem 20 slovenskih osnovnih šol, dočim šole v Ločniku oblast še ni odprla, češ, da finančno ministrstvo še ni podpisalo kreditov za otvoritev šole v tem kraju. V Gorici sami obiskuje nižjo srednjo šolo 164 slovenskih učencev in učenk, gimnazijski licej 49, učiteljske 41 dijakov, strokovno šolo pa 90 učencev in učenk. Slovenci, ki živijo v Italiji, se vprašujejo, kaj bodo oblasti ukrenila zaradi rešitve šolskega vprašanja na področju Slovenske Benečije in Kanalske doline.

Vprašanje slovenskih občin v Italiji

Znano je, kako so fašistični mogotci l. 1926 nasilno pripojili k mestni občini Gorici vse najbližje okoliške vasi. S tem so hoteli doseči, da bi tem slovenskim občinam preprečili vsako samostojno delovanje. Težak, brezobziren je bil pritisk, ki so ga že od vsega začetka začutili te slovenske vasi v svojem političnem, prosvetnem in gospodarskem pogledu. Po vseh teh okoliškin slovenskih naselbinah so ustanovljali razbojniška, fašistična gnezda. Sedaj pa je prišel čas, da se popravi fašistična krivica, da se tem slovenskim naselbinam vrne njihova samouprava, svobodno delovanje. Nedavno so se zglasile pri goriškem prefektu štiri delegacije bivših samostojnih občin. Prišli so k njemu zastopniki Sovodenj, Štandreža, Podgore in Steverjana ter so zahtevali, naj se poživijo svojčas po fašističnem režimu ukinjene samostojne občine v obsegu in obliki, kakor so obstojale v predfašistični dobi.

diciario" (zaupnik). Med vojno je hotel organizirati poseben bataljon proti partizanom, kar se mu pa ni posrečilo, ker ga ljudstvo ne mara. Tudi pri občinskih volitvah ga je ljudstvo odklonilo.

V Klenjah so ljudje nabrali 200.000 lir za popravilo cerkve sv. Antona. Mons. Bertini pa je zavrnil to ljudsko željo, češ, da se s tem načrtom "ne strinja". Ljudstvo pa je izvedelo, da je to storil po nasvetu občinskega odbornika Raccara Ambrozija, ki edini z mons. Bertinijem "brani" v vasi italijanstvo.

V Stupici so prejeli partizani 5000 lir nagrade od Partizanske zveze. Znana domača izizvalec Viktor Blasutič in Jožef Ceder-mac sta skušala izzvati domače partizane z očitkom, češ, da prodajajo "domovino za pet tisoč lir." Ljudstvo pa želi od obeh izizvalcev jasnega odgovora na vprašanje: Kje sta neki bila v dva v času, ko so se partizani z orožjem v rokah borili proti fašistom in nacistom?

Anekdote o "gospodnuncu" Vinku Vodopivcu

Poročali smo že, da je znani slovenski skladatelj Vinko Vodopivec, župnik v Kronbergu pri Gorici, praznoval 70-letnico rojstva. Ob tej priliki se med goriškim ljudstvom zopet poživiljo spomini na razne dogodivščine iz slavljenčevega pestrega življenja.

(SANS—Chicago)

Ali ste naročnik "Enakopravnosti"? Če ste, ali so Vaši prijatelji in znanci? "Enakopravnost" je potrebna vsaki družini zaradi važnih vesti in vedno aktualnih člankov! Širite "Enakopravnost!"

Društveni koledar**FEBRUARJA**

29. februarja, nedelja.—Slov.-Ameriški Narodni Svet—Prireditve v SND.

MARCA

6. marca, sobota.—Društvo Commodores 742 SNPJ—Plesna veselica v SND.

13. marca, sobota.—Croatian Pioneers 663 CFU—Ples v SND.

14. marca, nedelja.—United Committee Amer. Jugoslav.—Prireditve v SND.

17. marca, sredo.—Sons & Daughters of Eire.—Ples v SND.

20. marca, sobota.—Federacija SNPJ—Ples v SND.

28. marca, nedelja.—Društvo Spartans 576 SNPJ—Ples v SND.

APRILA

2. aprila, petek.—Veterans W. W. 2.—Ples v SND.

3. aprila, sobota.—Martha Washington 38 SDZ.—Ples v SND.

4. aprila, nedelja.—Dram. Zbor Ivan Cankar.—Igra v SND.

Uncle Sam Says

You don't need New Year's Day to make one resolution which will make your future more secure. In fact, this February day is as good as any day for this resolution: All you have to do is to sign up for the Payroll Savings Plan for buying Savings Bonds. Just write your John Henry once. After that, your money is invested for you every payday automatically. In just 10 years you get back \$4 for every \$3 invested. If you are in a business or profession where the Payroll Savings Plan is no available to you, ask for the Bond A-Month Plan at your bank.

U.S. Treasury Department

4. aprila, nedelja.—Prvi koncert pevskega zbora "Triglav" v Domu zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.

9. aprila, petek.—Mladinska Lige SDZ.—Ples v SND.

10. aprila, sobota.—Društva Sv. Vida 25 KSKJ.—Plesna veselica v SND.

11. aprila, nedelja.—Glasbena Matica.—Koncert v SND.

11. aprila, nedelja.—Opereto "Tri mladenke" priredi pevski zbor Jadran v SDD, Waterloo Rd., ob 3:30 uri popoldne.

16. aprila, petek.—Buckeye Star Vets.—Ples v SND.

17. aprila, sobota.—Društvo Sv. Ane 4 SDZ.—Plesna veselica v SND.

18. aprila, nedelja.—Pevski zbor Abrasevič.—Koncert v SND.

23. aprila, petek.—Veterans Blaškovič Post.—Ples v SND.

24. aprila, sobota.—Društvo Vodnikov venec 147 SNPJ.—Plesna veselica v SND.

25. aprila, nedelja.—Pevski zbor Zarja.—Koncert v SND.

25. aprila, nedelja.—Koncert pevskega zbora "Planina" v Slov. nar. domu, Stanley Ave., Maple Heights, O.

MAJA

1. maja, sobota.—Društvo Srca Marije.—Plesna veselica v SND.

2. maja, nedelja.—Koncert in opereto "Snubači" priredi pevski zbor "Slovan" v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

7. maja, petek.—Društvo Cleveland 126 SNPJ.—Bowlers ples v SND.

8. maja, sobota.—Društvo Clev. Slovenci 14 SDZ.—Plesna veselica v SND.

9. maja, nedelja.—Slovenska Moška Zveza.—Proslava 10-letnice v SND.

14. maja, petek.—Golden Gophers Club.—Ples v SND.

15. maja, sobota.—Društvo Jutrarnja Zvezda 137 ABZ.—Ples v SND.

21. maja, petek.—V. F. W. Blaškovič Post 5275.—Ples v SND.

22. maja, sobota.—Društvo Napredni Slovenci 5 SDZ.—Plesna veselica v SND.

23. maja, nedelja.—Hrvatsko Vijeće.—Koncert v SND.

28. maja, petek.—Club "33"—Ples v SND.

29. maja, sobota.—Društvo Sv. Katarina 29 ZSZ.—Plesna veselica v SND.

JUNJA

5. junija, sobota.—23rd Ward Democratic Club.—Ples v SND.

12. junija, sobota.—Društvo Slovenec 1 SDZ.—Plesna veselica v SND.

Zastopniki "Enakopravnosti"

Za st. clairsko okrožje:

JOHN RENKO
1016 E. 76th St.

*

Za collinwoodsko in euclidsko okrožje:

JOHN STEBLAJ
775 East 236 St.
Redwood 4457

*

Za newburško okrožje:

FRANK RENKO
11101 Revere Ave.
Diamond 8029

TEKOM ČASA,

ko se zobozdravnik Dr. J. V. Zupnik nahaja na St. Clair Ave. in E. 62 St., je okrog 25 drugih zobozdravnikov v tej naselbini prakticalno in se izselilo, dočim se dr. Zupnik še vedno nahaja na svojem mestu.

Ako vam je nemogoče priti v dotiko z vašim zobozdravnikom, vam bo Dr. Zupnik izvršil vsa morebitna popravila na njih delu in ga nadomestil z novim. Vam ni treba imeti določenega dogovora.

Njegov naslov je

DR. J. V. ZUPNIK

6131 ST. CLAIR AVE.
vagal E. 62nd St.; vhod samo na E. 62 St.

Urad je odprt od 9.30 zj. do 8. zv.

Tel.: EN 5013

ZAVAROVALNINO

proti

ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd.

preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite:

Endicott 0718

NOVICA

IMA LE TEDAJ

SPLOŠNO VREDNOST

KO JO IZVE JAVNOST

KADAR SE pri vaši hiši pojavi kaj novega, ki bi zanimalo vaše prijatelje in splošno javnost, sporočite tozadevno na

ENAKOPRAVNOST

6231 ST. CLAIR AVE.

HEnderson 5311

Novice radevolje priobčujemo brezplačno

THE WASTERS

By Hustis

MIHAIL ŠOLOHOV

TIHI DON

PRVA KNJIGA

(Nadaljevanje)

— Kajne, Mitjka, dekleta vas imajo rada?

— Nekatera že, druga pa spet ne.

— Kaj poveste... Zakaj pa imate tako mačje oči?

— Mačje? ... se je nazadnje zavedel Mitjka.

— Seveda, prav mačje.

— Morda jih imam po materi ... Moja krivda ni ...

— Zakaj pa vas, Mitjka, ne oženijo?

Mitjko je prešla trenutna zadrega. V njenih besedah je čutil skrit posmeh, pa je zamežikal s svojimi mačjimi očmi.

— Tisto one, saj veste kaj, mi še ni godno za ženitev.

Dekle je presenečena dvignila trepalnice, zardela in vstala.

Na cesti pred hišo so odjeknili koraki.

Dekletov bliskovit, porog skrivajoč nasmehek je ošinil Mitjko kot kopriva. Gospodar, Sergej Platonovič, mehko stopajoč v udobnih iz ovčje kože narajenih čevljev, je popeljal svoj okrogli život dostojanstveno mimo nepoznanega Mitjka.

— Čaka mene? — je vprašal, ne da bi se ozrl.

— Veš, papači, ribo prodajata.

Grigorij je odšel domov praznih rok.

3

Grigorij se je vrnil iz vasi po prvem petelinjem petju. V veži mu je zadišalo nasproti po skisanem hmelju in po trpkem vonju suhih Marijinih lask.

Po prstih je odšel v zgornji-co, se slekel, skrbno zložil svoje praznične, s rdečimi progami našite hlače, se pokrižal in legel. Na tleh je ležala zlata lisa megečine, na njej pa senca okenskega križa. V kotu pod vezenimi prtički so visele motno bleščeče srebrne ikone, nad posteljo pa so zamolklo brenčale preplašene muhe.

Zadremal je, toda v kuhinji je zajokal bratov otrok. Gugalnica je zacvilila kakor nenamazan voz. Darja pa je z zaspanim glasom mrmrala.

— Molči, poredni otrok. Ne spiš in ne miruješ. — Potiho je zapela:

Aja tutaja,

kot si ti hodila?

Konje sem var'vala.

Kaj si privar'vala?

Konjička osedlanega,

konjička z zlato grivo ...

Grigorij, uspavan od mrmra-

joče uspavanke, se je še spom-

nil: "Jutri mora Petro na vo-

jaške vaje. Darja bo ostala sa-

ma z otrokom ... Kositi bomo

moral brez njega."

Zaril je glavo v gorko blazi-

no, toda iz kuhinje je še vedno

zvenelo v usesa:

Kje je tvoj konjiček?

Tam stoji za vrati.

Ali kje so vrata?

Odnese jih je voda.

Grigorija je zmotilo zateglo

konjsko hrzanje. Po glasu je

spoznal Petrovega vojaškega

konja.

Dolgo se je mučil z zapenja-

njem srajce, toda prsti, zaspani

kot on, kar niso hoteli prijeti,

nato pa je spet zadremal ob za-

spani uspavanki:

Kje pa so gosi?

V trsje so ušle.

Kje pa je trsje?

Požeto od deklet.

In kje so deklice?

So omožile se.

Kje pa so kozaki?

Šli so na vojsko ...

Ker ni mogel zaspati, je Gri-

gorij vstal, odšel v hlev in od-

peljal konja na dvorišče. V

obraz se mu je zaletela pajče-

vina in spanec ga je docela za-

pustil.

Po Donu je ležal bleščeč, va-

lujajoč trak mesečine, nad Do-

nom je stala megla, na nebu pa

so trepetale zvezde. Konj je

stopal le s težavo zaradi strme-

ga pobočja, ki pada k reki. Od

nekod je bilo slišati gaganje go-

si, ob bregu pa je iz mulja po-

skočil som in udarjal z repom

po vodi.

Grigorij je dolgo stal ob reki.

Obrežje je zdihavalo duh po

vlažni in zatohli trohnobi. Ko-

nju so curjale z gobca drobne

kapljice vode. Neka sladka

praznina je legla Grigoriju v

srce; lepa in neizrazna. Ko se

je vračal, je gledal na vzhod,

kjer se je bolj in bolj redčil

modrikast somrak.

Pri hlevu je srečal mater.

— Si ti, Griška?
— Kdo pa drug.
— Si konja napajal?
— Da, — je nehote odgovoril Grigorij.

Mati se je obrnila in odnesla v predpasniku dračja za podnet, drobč z bosimi, starčevskimi nogami.

— Skoči, pa zbudi Astahove.

Stepan bo šel z našim Petrom!

Od jutranjega mraza je bil Grigorij ves tog. Po hrbtu so

mu gomazeli mravljinici. Z dol-

gimi koraki je stekel k Astahovim na stranska vrata. V kuh-

nji je na razgrnjeni plati spal Stepan; žena mu je naslonila

glavo na rame.

V mračnem somraku je zagledal Aksinjin srajco, poteg-

njeno nad kolena, in brezasto bela, nesramno razgoljena

stegna. Nekaj trenutkov je stal kot okamenel. Čutil je, da se

mu suše ustnice, v glavi pa brni kakor zvon.

Okenil je pogled in s hrope-

tim glasom zaklical:

— Hej, kdo spi tu! Vstanite!

Aksinja se je prebudila.

— Kdo je? — Na vzglavju

je ostal madež sline, ki ji je med spanjem spolzela iz ust;

ženske proti jutru trdno spijo.

— Jaz sem. Mati me je po-

slala, da vas zbudim.

— Takoj bomo pokonci ...

Kako potih si prišel ... Za-

voljo bolj spimo kar na tleh.

Stepan, vstani, slišiš!

Grigorij je po glasu uganil,

da ji je nerodno, pa je urno od-

šel.

Iz vasi je odšlo na majske vo-

jaške vaje trideset kozakov.

Zborni mesto je bilo na tr-

gu. Ob sedmi uri so začeli pri-

hajati tja vozovi, pokriti s po-

voščenim platnom, ter kozaki v

platenih srajcah, nekateri peš,

drugi na konjih, vsi pa v polni

opremi.

Petro je pred hišo še na hit-

ro šival pretrgane vaje. Hi-

šatelj Prokofjevič mu je držal

konja in, sipajoč v korito ovsa,

vzklikal:

— Dunjaška, si dala prepe-

čenca? Si nasolila slanino?

Dunjaška, rožno rdeča in la-

hka kot ptička, je skakljala čez

dvorišče v shrambo in spet na-

zaj v kuhinjo — ter vsa na-

smejana odgovarjala na očeto-

ve klice:

— Očka, vi za svoje delo skr-

bite; bratcu bom že jaz toliko

in tako lepo zložila, da se mu

do Čerkasova ne bo razrahljalo.

— Še ni požrl? — je vprašal

Petro, oslinil dreto in pokazal

na konja.

— Bo kmalu, — je počasi od-

vrnil oče in z zelo roko gladil

plahito pod sedlom. Drobir —

pesek ali bilka, ki ostane v plah-

ti, konju kaj hitro do krvi rani

hrbet.

— Pozabal je, oče, še napoji-

ti ga je treba.

— Griška, pelji ga k Donu! Hej,

Grigorij, napoji konja!

Visoki, mršavi konj z belo li-

so na čelu je igraje odpeketal.

Pri ograji se je Grigorij prijel

za grivo, mu skočil na hrbet

in zdirjal. Po strmini ga je ho-

tel zaustaviti, toda konj se je

spotaknil, sedel na zadnje no-

ge in zdrčal nizdol. Grigorij, ki

je ležal na konju, se je obrnil

nazaj in zagledal na pobočju

žensko z vedri. Skrenil je s ste-

ze, dvignil oblak prahu in po-

gnal v reko.

Za njim je počasi šla Aksinja

in mu že od daleč vpila:

— Hudič nori! Čudno, da se

nisi ubil s konjem vred! Le po-

čakaj, bom že tvojemu očetu

povedala, kako jezdiš!

— No, no, sosedu, le nikar ne

zmerjaj! Mož gre k vojakom,

morda boš še mene potrebovala

pri delu.

— Hudiča te bom potrebova-

la!

— Košnja je pred vrati, še

prosila me boš, — se je smejal

Grigorij.

Aksinja je spretno zajela vo-

de v vedro, obečeno na jarmu

čez rame, si je stisnila med ko-

lena od vetra napihnjeno krilo

in pogledala Grigorija.

— Je Stepan že pripravljen

za na pot? — je vprašal.

— Čemu te pa to skrbi?

— Kakšna si ... Mar še

vprašati ne smem?

— Pripravljen je. No, in ... ?

— Sedaj boš slavnata vdo-

va?

— Nekaj takega.

Konj je dvignil gobec iz re-

ke, požvečil vodo in zroč on-

stran Dona, udaril s prednjo

nogo po vodi. Aksinja si je na-

polnila še drugo vedro, zadela

jarem na rame in z lahkim ko-

rakom odšla. Grigorij je pogal

konja za njo. V eter se je po-

igraval z Aksinjinim krilom in

z mehkim, volnatim predenom

las na ogorelem vratu. Na de-

beli kiti ji je rdela kapica, obš-

ita s pisano svilo, nabrana rož-

nata srajca, oblečena pod krilo,

je objemala njena močna ste-

gna in zalita pleča. Stopajoč v

hrb se je Aksinja sklanjala na-

prej, pa se ji je pod srajco jas-

no očrtavala podolžna jamica

na hrbtu. Grigorij je gledal v

temna kroga pod pazduho, kjer

se je srajca prijemala od potu,

in spremljal s pogledom vsak

njen gib. Rad bi se znova po-

razgovoril z njo.

— Najbrž ti bo dolgčas po

možu, kaj?

Aksinja je okrenila glavo in

se nasmejala.

— Seveda; oženi se, — govo-

rila je nemirno in pretrgano,

oženi se, potem boš sam čutil,

ali ti bo dolgčas po družici ali

ne.

Grigorij je spodbodel konja,

prišel vstric in se ji zagledal v

oči.

— Drugim ženam je pa men-

da všeč, kadar je mož zdoma.

Naša Darja se kar redi, kadar

Petro odide.

Aksinja je sopihaje dihalo

skozi nos, si popravila lase in

rekla:

— Mož ni gož, pa vendar pi-

je kri. Tebe bodo menda kmalu

oženili?

— Ne vem, kdaj bo očeta vo-

lja. Najbrže po vojaščini.

— Mlad si še, počakaj.

— Zakaj?

— O, ti dolgočasnež. — Gleda-

la ga je izpod čela in se mu po-

časni nasmejala z zaprtimi ust-

mi. Šele sedaj je Grigorij prvi-

č opazil, kako so njene ustni-

ce nesramno pohlepne in jedre.

Igrajoč se z grivo na konjevem

vratu, je dejal:

— Ni sile, da bi se oženil. Ta

ali ona me bo tudi tako polju-

bila.

— Kam meriš s tem?

— Kam naj bi bil meril ...

Ti se poslavljaj od Stepana ...

— Fant, ne igray se z mano!

— Si prizadeta?

— Stepanu bom povedala do

pike ...

— Jaž tvojega Stepana ...

— Glej ga junaka! Saj si še

mlečen pod nosom.

— Ne boj se, Aksinja!

— O, saj se ne. Tvoja stvar,

z dekleti. One naj ti robe veze-

jo, za menoj pa nikar ne obra-

čaj oči.

— Še nalašč jih bom!

— Pa jih daj.

Aksinja se mu je pomirljivo

nasmejala in stopila s teze, da

bi obšla konja. Grigorij pa ga

je obrnil povprek in zagradil

pot.

— Pusti me, Grigorij!

— Ne pustim.

— Le kaj noriš! Jaz moram

moža odpraviti.

Grigorij se je nasmejal in

spodbodel konja. Ta se je pre-

stopil in pritisnil Aksinjo k bre-

gu.

— Pusti me, ljudje so blizu.

Kaj bodo rekli?

Ozrla se je naokrog s prepla-

šenimi očmi in namrščena od-

šla, ne da bi pogledala nazaj.

Pred hišo se je Petro poslav-

ljaj od domačih. Grigorij mu je

osedlal konja. Pridrjavajoč sab-

ljo, je Petro stekel po stopnicah

in vzel bratu iz rok vaje.

Konj, ki je začutil pod noga-

mi cesto, je nemirno topotal,